

ΕΝΑΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΑΡΕΞΗΓΗΜΕΝΟΣ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΒΟΚΚΑΚΙΟΥ

Πώς θεωρείται γενικώς ο Βοκκάκιος και τι πραγματικώς ήταν. Οι διάφορες φιλενάδες του. Ο έρωσ του προς την κόρη του βασιλέως της Νεαπόλεως. Τα φιλολογικά του έργα. Η φιλία του με τον Πετράρχη. Η κλασική άκαθαρσία του. Το Δεκαήμερο. Η ωραία χήρα που αποκρούει την... χείρα του. Ο θάνατός του κ.λ.π.

Συννθίσαμε ως τώρα να θεωρούμε τόνωμα του Βοκκακίου ως συνώνυμο κάθε διαφθοράς και άκολογίας. Μερικά «άνοιχτά» διηγήματα του περιφημου «Δεκαημέρου» — και η μινια μερικων έδωτων, να θέλουν να παρουσιάσουν το βιβλίο αυτό ως άσεμνο, για να γοργαλίσουν την όρεξη του κοινού — μά έκαναν να φανταζόμαστε το συγγραφέα αυτό κάτι άνιλογο με Σαρδανάπαλο του Μεσάϊωνος. Μά η αντίληψις αυτή εινε έσφαλαμένη. Και θα προσπαθήσουμε να σάς το άποδείξουμε.

Ο Βοκκάκιος γεννήθηκε στο Παρίσι από μιá Παρισινή, που την είχε ξεπλανέψει ο πατέρας του, που ήταν Φλωρεντινος τραπεζίτης. Μεγάλωσε στη Φλωρεντία, όπου τον είχε πάρει μαζί του ο πατέρας του, παρατώντας τη μητέρα του στο έλεος του Θεού, και σπουδασε έμποριο και θεολογία. Άρχισε όμως να ζή πραγματικά άπ' την έποχή που πήγε, για πρώτη φορά, στη Νεάπολη. Ήταν τότε είκοσι χρονών.

Έκει γνώρισε αρκετές ωραίες κυρίες, τις όποιες άποθανάτισε άργότερα, στα έργα του. Μά η μεγαλύτερη και μοναδική άγάτη στη ζωή του σταθήκε η ωραία Μαρία ντ' Ακουίνο, κόρη του βασιλιά Ρυβέρτου, που την τραγουδήτε άπειρες φορές με το γλυκό όνομα : Φιαμέτα. Ή νέα αυτή ύληξε για το Βοκκάκιο ό,τι η Βεατρίκη για το Δάντε κ' η Λαουρα για τον Πετράρχη.

Ο Βοκκάκιος έγραψε όλόκληρη σειρά από μυθιστορήματα και ποιήματα άναφορομενα στη Μαρία ντ' Ακουίνο. Σ' όλα αυτά τα έργα του, εινε άκόμη ιδεαλιστής. Μά, σιγά — σιγά, με την πάροδο του χρόνου, η όρμητικη και ζωηρη φύσι του — καθώς και η μελέτη των έπικουρείων — τον κάνουν να γράψη ένα άθνατο ύμνο της χαράς της ζωής, ένα ροσιαλέο και ύπεριστό έργο, το όποιο όμως παρεξήγήθηκε, δυστυχώς, στην Ελλάδα, όπως και σ' όλο τον κοσμο, άπ' τις κακες και πρόχειρες μεταφράσεις. Πρόκειται για το Δεκαήμερο.

Το βιβλίο αυτό εινε πολύ γνωστό, σάς λέμε όμως με δυό λόγια την ύποψή του : Στη Φλωρεντία έπεσε πανούκλα. Έφτα νέες και ιρέες νέοι, ζητώντας να γλυτώσουν άπ' το θανατικό, πηγαίνουν και κρύβονται στα περιχώρα και κεί, άντι να κλαινε τα κακά της μοίρας τους, διηγούνται μ' εύθυμη καρδιά διάφορες εύτραπελες ιστορίες, «κατά το μάλλον και ήττον σόκιν.»

Πρέπει έν τούτους να τονίσουμε πως καμιά άπ' αυτές τις ιστορίες δεν άνηκε στην έμπνευση του Βοκκακίου. Άλλες ήταν γνωστες στην έποχή του, άπο στόμα σε στομα, άλλες τις πήρε άπο ανατολικα άνεκδοτα κι άλλες μάλιστα άπο καλη βιβλία. Μά τις έντυσε με τέτοιο χρώμα, τις έδωσε τέτοια ζωή και μεταχειρίστηκε γράφοντας τέτοια γλώσσα — άς μήν ξεχνάμε πως ο Βοκκάκιος εινε μαζί με το Δάντε και τον Πετράρχη ένας άπ' τους κυριότερους διαμορφωτάς της Ιταλικής γλώσσας — που τις έκανε σχεδόν δικές του.

Το «Δεκαήμερο» είχε τεραστία έπιτυχία άπ' την πρώτη στιγμή της δημοσιεύσεως του. Και το σπουδαιότερο εινε πως κανεις, στην έποχή του, δεν τόλμητε να κατηγορήη το δημιουργό του γι' άνήθικο γιατί η ζωή του Βοκκακίου ήτανε πρώτοπο ήθικης.

Μά τα χρόνια περνούσανε. Και ο Βοκκάκιος, ο μοναδικός ύμνητής της γυναίκας, άρχισε να γίνεται — θα το πιστεύετε ; — μισογύνη !... Σ' αυτό φαίνεται πως θα συνετέλεσε πολύ η άρνηση κάποιου χήρας να γίνη γυναίκα του. Όπως κ' άν έχη το πράγμα, το γεγονός εινε πως άπο τότε ο Βοκκακιος, παρατώντας τα εύτραπελα θέματα, ρίχτηκε σε σοβαρές μελέτες. Για κάμποσο μάλιστα καιρό χρημάτισε πρεσβευτής της Φλωρεντίας στη Ραβένα, στο δύκα της Βαυαρίας και στον Πάπα. Μεγάλη ύποστήριξη του έδωσε και η φιλία του Πετράρχη που τον θαμιάζε, μολονότι θεωρούσε τον Δάντε πολύ άνωτερό του. Τον ποιητή της Λάουρας τον αντίλασσε για πρώτη φορά στα 1350 και άπο εκείνη την έποχή του ήνωσε η μεγάλη τους κοινή άγάπη για την άρχαιότητα και τις σοβαρές μελέτες.

Όσο ο Βοκκάκιος πλησίαζε στο τέμα της ζωής του — ύποφέροντας άπο ένα σωρό άσθένειες που τις έπεδεινωσε η κλασική του άκαθαρσία, άφου το θεωρούσε καύχημά του πως... δεν είχε λουστή άπ' τον

καιρό που γεννήθηκε !... — τόσο μεγάλωνε η άγάπη για την άρχαία έλληνική φιλολογία. Ο Πετράρχης είχε χειρόγραφα του Όμηρου και του Πλάτωνος και λυποτανε που δεν μπορούσε να τα διαβάση. Έβαλε τότε τον Καλαβροζο δόκτορα Λεόντιο Πύατο να του τα μεταφράση. Μά τον βυρέθησε πολύ σύντομα, για τον έλεεινό χαρακτήρα του και τον έδιωξε. Ο Βοκκακιος δεν έχασε καιρό. Προσκολιζόνια του, στη Φλωρεντία, τον Πιλάτο, τον άνέχεται έπι τρία όλόκληρα χρόνια και κατορθώνει να μάθη καλά τα άρχαία έλληνικά.

Υστερ' άπο λίγο καιρό έστειλε στον τεμπέλη τον Πετράρχη την Ίλιάδα και την Όδουσεια, μεταφρασμένες λατινικά άπ' τον ίδιο !...

Μά μέσα στα 1362, πήγε και τον βοήηε κάποιος άγνωστος και του ειπε πως ειδε στον ύπνο του, ότι αυτός και ο φίλος του ο Πετράρχης θα πεθάνουν πολύ σύντομα. Ή προφητεία αυτή κατατάραξε τον Βοκκάκιο, ο όποιος άρχισε άπο κείνη τη μέρα να περνάη τη ζωή του έν προσεχχη και μεταοία, έτοιμοζόμενος για το άγνωστο ταξείδι. Υστερ' άπο ένα χρόνο πεθαίνει ο Πετράρχης. Ο θάνατος του τον έλύτησε βυθύο και του στερέωσε άκόμα περισσότερο την πίστη του στην έπαλήθευση της προφητείας ένκεινου του άγνωστου.

Πράγματι δεν περνάει πολυς καιρός και πεθαίνει και ο Βοκκάκιος το 1375 στο Σεράλδο, σ' ένα χωριό κοντα στη Φλωρεντία, στο μικρό σπιτάκι του, που εινε σήμερα τοπος ιερου προσκυνηματος.

N. Άδάκρυτες

*

ΦΙΡΑΗΝ - ΜΙΓΑΗΝ

ΙΣΤΟΡΙΟΛΟΓΕΣ - ΓΝΩΜΙΚΑ - ΠΑΡΑΞΕΝΑ

Κάποιος έλληνοδιάσκαλος, ο όποιος απέκτησε κατá το 1833 παιδι, απέστειλε προς το ύπουργείο της Παιδείας τα έξης τηλεγράφημα :

«Γεκούση ούσης της γυναίκος μου και μάλιστα άρρητικο παιδι — εύχαριστώ και τους φίλους που μυστηριζαν μάρκατοα — παρακαλώ προς το έχρησθηναί μοι να μου χρηρήγηση το ύπουργείο άδειαν, όπως μεταβώ και ξελεχουσιασώ το τέκνον μου !»

Έξορετε τί λένε οι Άγγλοι για τον γάμο ;
«Ο γάμος και η κρεμάλα εινε πράγματα μοιραία !...»

Στις δυτικές εκκλησίες ύπηχαν άλλοτε έντός των εικών και πολλά άγάλματα άγίων. Σ' άγάλμα άπο κερι ήταν φτιασμένη και η Άγία Αικατερινη, με μαρτυρατην κορην. Για το χτέσιμα των μαλλιών της Άγίας έπεστρατευόντο διαφορες παρθένες άπο κάθε τόο. Άπο την έποχή αυτή και λόγω του άναφορομένου γεγονότος προήλθε και η έξης χαρακτηριστική παροιμία :

«Χτενίζει την Άγίαν Αικατερίνην !...»
«Η όποια λέγεται για τις γεροντοκόρες...»

Νά τι λέγει ο Άγιος Γρηγόριος για το όφαιον φύλον :
«Εινε εύκολότερο να βυήξ άσπρο κορμακ, παρά αγαθή γυναίκα !...»

Τό φτάρνισμα

Κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους το φτάρνισμα έθεωρείτο κακόσ οίωσος. Άν έφτερονίζετο κανεις κατá το δειπνο του έφροναν πάλι το προηγούμενον φαγητόν άπο το όοιον ώφειλε να πάρη άκομη μιá μερίδα. Άν έφταρονίζετο κανεις όταν ειχε φορήσει τά παπούσια του ώφειλε να τά βγάλη και να τά ξαναφορέση, διоти έξάπαντος θά του συνέβαινε κανένα άτύχημα.

Ειδιώς στην Άγγλία κατά τον μεσαιωνα άπέδιδον εις το φτάρνισμα ξεχωριστήν σημασιαν.

Άμα κανεις έφταρονίζετο την Δευτέρα έσήμαινε κίνδυνο, την Τρίτη, ότι θα έφιλουσε κάποιον ξένον. Έξ άλλου το φτάρνισμα της Τετάρτης έσήμαινε την άφιξιν έπιστολής, γεγονός άξιον σημειώσεως για την έποχην εκείνην καθ' ην δεν ύπηρχαν ταχυδρομεία και η έπιστολής έκαναν να φθάσουν εις τον προουρισμόν τους όλόκληρες εβδομάδες !

Κάτι άνάλογον με το φτάρνισμα συμβαίνει σήμερα με το άλαφρό κουλόνισμα των αυτιών. Άμα κουλόνιη κανενός το αυτί του, αυτό σημαίνει, ότι κάποιο ένδιαφέρον πρόσωπο θα συναντήση.

Άγαλμα του Βοκκακίου στη Φλωρεντία.

Ο Βοκκάκιος κατά παλαιάν εικόνα.